

Joannusmolen

Figuur 1: De producten van Joannusmolen © Cerro Azul

Inhoudsopgave

Joannusmolen.....	2
Fairtrade: de coöperaties.....	3
1. Pinda's van Ikuru.....	3
Pindateelt.....	7
Mozambique.....	9
2. Basmatirijst van Sunstar Federation of small farmers of Khaddar area.....	12
India.....	15
3. Jasmijnrijst van Nam Om Sustainable Farmer Group (NOSFG).....	18
Thailand.....	19
4. Quinoa van Asociacion Nacional de Productores de Quinoa (ANAPQUI).....	22
Quinoateelt.....	25
Bolivia.....	28
Producten.....	30

1. Joannusmolen

Belangrijkste feiten:

Joannusmolen levert zo'n 100 biologische producten onder verschillende merken

De naam Joannusmolen komt van de molen Joannus waar het bedrijf lange tijd zat

Inmiddels zit Joannusmolen in een high-tech fabriek in Cuijk

De producten van het merk Joannusmolen zijn naast biologisch ook fairtrade

Joannusmolen vindt haar oorsprong in Heumen, vlakbij Nijmegen. Hier werd in 1894 de molen Joannus gebouwd; vernoemd naar een van de familieleden van de eigenaar. Lang maalde deze oude molen op traditionele wijze graan en leverde meel aan bakkers in de wijde omtrek. In 1982 werd het bedrijf overgenomen van de toenmalige eigenaar en kreeg het de naam Joannusmolen. Joannusmolen was begin jaren tachtig de eerste biologische meelproducent van Nederland.

Al snel werd een nieuwe locatie onontbeerlijk, o.a. vanwege strenge internationale eisen voor voedselveiligheid en -kwaliteit. Tegenwoordig heeft Joannusmolen een high-tech fabriek in Cuijk, waar ambachtelijke processen zoals het malen met molenstenen op hygiënische en efficiënte wijze worden uitgevoerd met moderne technologie.

Joannusmolen levert zo'n 100 biologische producten onder verschillende merken, waaronder Biobim, Bioburger en Joannusmolen. Deze producten worden geleverd aan vele landen en klanten over de hele wereld. De producten van het merk Joannusmolen zijn naast biologisch ook fairtrade.

2. Fairtrade: de coöperaties

De fairtradeproducten van Joannusmolen komen van verschillende coöperaties:

1. Pinda's van Ikuru

Belangrijkste feiten

Ikuru levert de pinda's voor de chips van Joannusmolen

De pindaboeren van Ikuru komen uit Mozambique

Doel van Ikuru is om de boeren de controle over hun leven en werk terug te geven

Bij Ikuru zijn zo'n 25.000 boeren aangesloten

Algemeen

Ikuru, een fairtrade coöperatie uit Mozambique levert de pinda's voor de chips van Joannusmolen. Ikuru is opgericht in 2003 en biologisch en fairtrade gecertificeerd. De coöperatie bestaat uit zo'n 25.000 boeren, waarvan 40% vrouw. De boeren zijn aangesloten bij 29 verschillende telersverenigingen, die samen Ikuru vormen. Ze wonen verspreid over de noordelijke provincie Nampula. Dit is een vruchtbaar gebied in Mozambique waar boeren maïs, cashewnoten, pinda's, soja en meer traditionele gewassen verbouwen. De boeren zijn mede-eigenaar van de coöperatie.

Missie

Ikuru betekent 'kracht' in de lokale Makua taal van Noord-Mozambique. Doel van Ikuru is om de boeren de controle over hun leven en werk terug te geven.

Geschiedenis

• 1995:

Clusa, een Amerikaanse NGO, richt de eerste telersverenigingen op. Hierin zijn boeren die een bepaald gewas verbouwen verenigd. Doel van deze verenigingen is het verbeteren van motivatie, het bieden van zakelijke trainingen en het organiseren van collectieve handel.

• 2003:

Ikuru wordt opgericht: een handelsorganisatie die alle telersverenigingen omvat. Ikuru wordt gefinancierd door aandelen, uitgegeven aan Oxfam Novib (45%), aan een lokale NGO (45%) en aan de telersverenigingen zelf (10%). De boeren zijn dus mede-eigenaar. Geleidelijk sluiten meer telersverenigingen zich bij Ikuru aan.

● **2005:**

De cashewnoten, pinda's en sesam van Ikuru zijn officieel fairtrade gecertificeerd.

● **2006:**

De producten van Ikuru zijn officieel biologisch gecertificeerd. Ikuru begint met het exporteren van pinda's naar de fairtrade en biologische markt. Hiermee worden voor het eerst producten van kleine boeren in Mozambique direct naar Europa geëxporteerd

Figuur 2: Boeren van Ikuru © Joannusmolen

Werkzaamheden:

Ikuru is actief op allerlei gebied:

● **Onderzoek**

Ikuru doet onderzoek naar nieuwe en verbeterde productiemethoden met als doel zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de productie te verhogen.

● **Ontwikkeling**

Ikuru werkt met haar internationale partners, aandeelhouders en producenten aan landbouwontwikkeling. Het levert de boeren o.a. zaden van goede kwaliteit en kunstmest.

● **Handel**

De belangrijkste activiteit van Ikuru is het opkopen, verwerken en vermarkten van landbouwproducten van haar leden om malafide tussenhandelaren uit te schakelen. Ikuru heeft een fijnmazig regionaal netwerk opgezet voor het verzamelen van oogsten die vervolgens collectief worden aangeboden op de wereldmarkt.

● **Verwerking**

Ikuru verwerkt een deel van de gewassen zelf. Het heeft o.a. een aardnoten sorteerlijn.

● **Kwaliteit**

Ikuru heeft een laboratorium dat ter plaatse controleert of aan de kwaliteitsnormen wordt voldaan.

● Export

Ikuru is een ervaren exporteur naar de Europese en Zuid-Afrikaanse markt en onderhandelt met andere marktpartijen.

Belangrijkste feiten fairtrade

Belangrijkste voordelen voor de boeren:

Een goede, stabiele prijs en een opbrengstgerelateerde bonus

Een hogere opbrengst door beter zaaigoed en verbeterde productiemethoden

Toegang tot marktinformatie

Een fairtrade toeslag die wordt besteed aan sociale en economische faciliteiten

Leefbaar loon

Voor de oprichting van Ikuru hadden de boeren een beperkte toegang tot de markt. Mozambique is herstellende van een burgeroorlog die veel van de infrastructuur heeft verwoest en de economische groei heeft geremd. Bovendien waren de boeren slecht georganiseerd, hadden ze weinig tot geen ondernemerskwaliteiten en waren ze voor hun verkoop afhankelijk van lokale handelaren. Deze handelaren bedrogen de boeren met gesaboteerde weegschalen en bepaalden zelf de prijzen, die meestal slecht waren. De handelaren verkochten de bonen op weer door in Maputo, de hoofdstad van Mozambique, zo'n 1,200 km naar het zuiden. Was de vraag hier minder, dan was er voor de boeren geen alternatief.

Figuur 3: boeren van Ikuru © Joannusmolen

Van Ikuru krijgen de boeren een goede en stabiele prijs. Bij bepaalde quota krijgen zij een extra toeslag. Hierdoor kunnen de boeren gebruikmaken van gezondheidszorg en kunnen hun kinderen naar school. Bovendien is de oogst de laatste jaren flink gestegen door verbeterde productiemethoden. In 2004 was de totale oogst 300 ton per jaar, in 2009 2250 per jaar. Dit is een jaarlijkse stijging van 50%. Door

het fijnmazige regionale netwerk hoeven de boeren geen lange eindenmeer met hun oogst te lopen en kunnen ze meer en vaker leveren. Daarnaast hebben de boeren nu toegang tot marktinformatie en kapitaal en meer invloed op de productieketen.

Fairtrade toeslag

Ook krijgen de boeren een fairtrade toeslag. Zij beslissen zelf mede waar deze ontwikkelingspremie aan wordt besteed. De toeslag is o.a. gebruikt voor logistieke verbeteringen, kwaliteitscontrole, landbouwontwikkeling (betere opslagruimte en de aankoop van pelmachines) en sociale ontwikkeling.

Pindateelt

Belangrijkste feiten

Pinda's groeien in tropische en subtropische gebieden.

Pinda's groeien aan pindaplanten onder de grond.

Na de oogst worden de pinda's gedroogd, van de planten afgehaald en opnieuw gedroogd.

Hierna worden de pinda's opgeslagen.

De pindaplant wordt zo'n 30 cm hoog. Hij heeft kleine, gele bloesems. Uit elke bloem groeit een steel. Na de bestuiving groeit aan elke steel een peul. De stelen buigen dan om en boren zich zo'n vier tot zeven cm in de grond. Onder de grond groeien de peulen uit tot pinda's.

Figuur 4: de pindaplant

Een pindaplant is éénjarig. Aan een pindaplant groeien zo'n 40 pindadoppen. In een pindadop zitten meestal één of twee pinda's, soms meer. Pinda's groeien in tropische en subtropische gebieden. De plant houdt van warmte en vocht.

De pinda's worden verbouwd op kleine akkers. Alle werkzaamheden gebeuren met de hand. Eerst wordt de grond los geharkt. Daarna worden de pinda's gezaaid. Na vier tot vijf maanden zijn de pinda's volgroeid. De oogsttijd is in september en oktober. De planten worden uit de grond getrokken en op het veld neergelegd om te drogen. Uitgegraven pinda's bevatten zo'n 25-50% vocht. Na 3 tot 4 dagen zijn de pinda's een derde van hun vochtgehalte kwijt. Hierna worden ze van de planten afgehaald en opnieuw in de zon te drogen gelegd. Wanneer de pinda's genoeg vocht kwijt zijn, worden ze opgeslagen. Pinda's moeten indrogen tot een vochtgehalte van 10% of minder voordat ze opgeslagen kunnen worden, om ontkieming te voorkomen.

Het is belangrijk dat de pinda's precies op het juiste moment worden geoogst. Als ze te rijp zijn, laten ze bij het oogsten van de plant los en blijven in de bodem zitten. Worden ze te vroeg geoogst dan zijn ze nog niet rijp.

Pinda's zijn bijzonder vatbaar voor verontreiniging tijdens de groei en de opslag. Door slechte opslag kunnen de pinda's beschimmeld raken.

Figuur 5: pinda's by Alice Welch

Wist je dat?

Pinda's al 3000 jaar worden gegeten?

Pinda's ontdekt zijn door de Indianen?

De pinda in de 17de eeuw allerlei bijnamen kreeg?

*Één daarvan was klapperende noot omdat je de zaadjes hoort klapperen
als je met de dop heen en weer schudt.*

Mozambique

Belangrijkste feiten

Ligging: Oost-Afrika

Hoofdstad: Maputo

Oppervlakte: 19 keer Nederland

Aantal inwoners: bijna 23 miljoen

Religie: christendom (41%), islam en traditionele religies

Taal: Portugees (officieel), Swahili en lokale talen

Nationale feestdag: 25 juni

Figuur 6: Kaarten van Afrika en Mozambique © Central Intelligence Agency

Geografie

Ligging	Oost-Afrika: tussen Zuid-Afrika en Tanzania, aan de Indische oceaan
Oppervlakte	799.380 km ²
Landschap	laagland in het zuiden en bergen in het noorden, gescheiden door de Zambezi rivier
Klimaat	tropisch tot subtropisch

Demografie, onderwijs en gezondheidszorg

Aantal inwoners (schatting 2011)	22,948.858
Gemiddelde levensverwachting mannen (schatting 2011)	51 jaar
vrouwen	53 jaar
Talen (1997)	Portugees (officieel), Swahili en andere lokale talen
Religie (1997)	christendom 41%, islam en traditionele religies
Verzorgingsgebied per dokter (2002)	1 arts per 37.037 inwoners
Nederland (2007)	1 arts per 250 inwoners
Alfabetiseringsgraad (2007)	48% (mannen 64%, vrouwen 33%)
Nationale feestdag	25 juni, onafhankelijkheidsdag
	Viering van de onafhankelijkheid op 25 juni 1975

Economie

Beroepsbevolking (2010)	9,87 miljoen, 81% landbouw
Bevolkingspercentage dat leeft onder de armoedegrens (\$1,25 per dag) (2000-2006)	74,7%
Munt	metical
Landbouwproducten	o.a. maïs, cassave, noten, katoen
Industrieën	o.a. glas, aluminium, aardolieproducten en textiel

Figuur 7: Twee kinderen uit Mozambique by Sias van Schalkwijk

Wist je dat?

*Groen staat voor landbouw
Zwart voor het Afrikaanse continent
Geel voor de rijkdom aan grondstoffen
Rood voor de onafhankelijkheidsstrijd tegen de Portugezen
De witte strepen voor gerechtigheid en vrede*

*De ster symboliseert de geest van het internationalisme
De hakbijl staat voor de landbouw
Het boek voor vorming en onderwijs
Het geweer voor nationale verdediging en waakzaamheid*

2. Basmatirijst van Sunstar Federation of Small Farmers of Khaddar Area

Belangrijkste feiten

Sunstar federation of Small farmers levert de basmatirijst aan Joannusmolen

De rijstboeren komen uit het Haridwar district in India

Doel van de coöperatie is de vaak slechte maatschappelijke positie van boeren te verbeteren

Bij Sunstar zijn zo'n 550 boeren aangesloten

Algemeen

De basmatirijst van Joannusmolen komt van de Sunstar Federation of Small Farmers of Khaddar Area. Dit is een fairtrade coöperatie van rijstboeren uit het Haridwar district in Noord-India, zo'n 200 km ten noorden van Delhi, de hoofstad van India. De coöperatie is in 2001 opgericht door Sunstar Overseas, de grootste rijstexporteur van India. Het begon met 50 boeren; inmiddels zijn er zo'n 550 rijstboeren bij Sunstar aangesloten.

Figuur 8: boeren van Sunstar aan het werk © De Nieuwe Band

Missie

De missie van Sunstar is om de vaak slechte maatschappelijke positie van boeren te verbeteren door de boeren hun respect terug te geven, hun handelspositie te versterken, hun inkomen te verhogen en de infrastructuur en sociale voorzieningen in het gebied drastisch te verbeteren.

Belangrijkste feiten fairtrade

Belangrijkste voordelen voor de boeren:

Een eerlijke gegarandeerde prijs en een afzetgarantie voor de boeren

*Een hogere opbrengst door beter zaaigoed, biologische bestrijdingsmiddelen
en landbouwdeskundige hulp*

*Een fairtrade toeslag die o.a. is besteed aan toegangswegen op en rondom de rijstvelden
en renovatie van de basisschool*

Leefbaar loon

Het Haridwar district ligt in het vloedgebied van de Ganges en staat voor het grootste deel vrijwel altijd onder water. Dit maakt het land ideaal voor het verbouwen van basmatirijst, maar ongeschikt voor andere vormen van landbouw. De meeste boeren kunnen dus alleen rijst verbouwen en zijn hierdoor zeer afhankelijk van de jaarlijkse rijsttoogst. Vaak houden ze ook koeien, ossen of buffels voor hun melk en trekkracht en voor hun mest waarmee de rijstvelden bemest kunnen worden. Slechts enkele boeren hebben land in bezit dat niet altijd onder water staat: zij kunnen naast rijst ook tarwe en rietsuiker verbouwen. Ook verbouwen zij linzen en andere groenten voor eigen gebruik en voer voor het vee.

Voorheen moesten de rijstboeren lang en ver reizen om hun rijst te verkopen, als dit al lukte. Ze verkochten hun rijst aan lokale handelaren tegen lage tarieven, die soms niet eens de kosten van de productie dekten. Vervolgens moesten ze bij dezelfde handelaren tussentijds leningen tegen woekertarieven afsluiten om zaaigoed te kunnen kopen. Op de terugweg liepen de boeren ook nog eens het gevaar om van hun net verdiende geld beroofd te worden. Veel rijstboeren leefden dan ook met grote schulden.

Figuur 9: Tirath Pal Singh, één van de rijstboeren van Sunstar © Joannusmolen

De boeren hebben nu een prijs- en afzetgarantie. Ze krijgen een eerlijke, gegarandeerde prijs voor hun rijst en een biologische premie. Bovendien leent de coöperatie de boeren renteloze, zachte leningen, waarmee ze zaaigoed van goede kwaliteit en biologische bestrijdingsmiddelen kunnen kopen. Hierdoor kunnen ze zonder diepe schulden door het leven.

Fairtrade toeslag

De boeren krijgen ook een fairtrade toeslag. De leden van de coöperatie bepalen op democratische wijze wat hiermee gebeurt. Het geld is tot nu toe o.a. besteed aan toegangswegen en bruggen op en rondom de rijstvelden, zodat de boeren tijdens het regenseizoen in de velden kunnen werken. De kinderen hoeven niet meer door het water naar school te waden en zijn daardoor minder vaak ziek. Ook is met de fairtrade toeslag de dorpsschool gerenoveerd en het speelplein verhoogd, zodat het tijdens het regenseizoen niet meer onder water staat. Met een deel van het geld is beter zaaigoed gekocht. De opbrengst van de oogst is mede hierdoor meer dan verdubbeld. Voorheen was de jaarlijks opbrengst zo'n 500-750 dollar, nu is dat 1500 tot 1750 dollar. Daardoor kunnen de kinderen van de boeren naar school, hebben de boeren elektriciteit en kunnen ze meer land kopen.

De boeren krijgen verder landbouwdeskundige hulp van Sunstar. Het bedrijf helpt hen bij het verbeteren van hun landbouwmethoden om zo de opbrengst te vergroten. De boeren hebben voor vijf jaar een contract met Sunstar.

Toekomst

De boerendorpen hebben meestal een basisschool, maar geen instellingen voor vervolgonderwijs. Er zijn daarom maar weinig kinderen die verder leren. Veel dorpen hebben geen primaire gezondheidszorg. Voor de toekomst willen de boeren kijken of het mogelijk is om dorpsklinieken te bouwen en meer kinderen verder te laten leren. Ook wil men programma's opzetten voor gezinsplanning en bescherming van het milieu, en vrouwen inkomsten bieden door middel van programma's voor kunstnijverheid en het conserveren van groente en fruit.

Een ander streven voor de toekomst is om de seizoenswerkers die meehelpen bij de rijstoogst meer te laten profiteren van de voordelen van fairtrade.

India

Belangrijkste feiten

Ligging: Zuid-Azië

Hoofdstad: New Delhi

Oppervlakte: 76 keer Nederland of een derde van de VS

Aantal inwoners: meer dan 1 miljard

Religie: hindoeïsme (80%) en andere godsdiensten

Taal: 16 officiële talen: o.a. Engels en Hindi

Nationale feestdag: 26 januari

Figuur 10: Kaart van Azië Bron: Wikipedia. Kaart van India © Central Intelligence Agency

Geografie

Ligging	Zuid-Azië: tussen Pakistan en Birma
Oppervlakte	3,166,414km ²
Landschap	Himalaya aan de noordgrens, Deccan plateau in het zuiden, daartussen een vlakte met de rivier de Ganges
Klimaat	tropisch klimaat in het zuiden gematigd klimaat in het noorden steppeklimaat in het westen

Demografie, onderwijs en gezondheidszorg

Aantal inwoners (schatting 2011)	1,189,172,906
Gemiddelde levensverwachting mannen (schatting 2011)	66 jaar
vrouwen	68 jaar
Talen (2001)	16 officiële talen, o.a. Hindi en Engels. Daarnaast honderden lokale talen en dialecten
Religie (2001)	hindoeïsme (80%), christendom, islam, sikh, boeddhisme en jainisme
Verzorgingsgebied per dokter (1998)	1 arts per 1923 inwoners
(2007)	1 arts per 250 inwoners
Alfabetiseringsgraad (2001)	61% (mannen 73%, vrouwen 48%)
Nationale feestdag	26 januari
	Viering van de onafhankelijkheid op 26 jan. 1950

Economie

Beroepsbevolking (2010)	478 miljoen, 60% in de landbouw
Bevolkingspercentage dat leeft onder de armoedegrens (\$1,25 per dag) (2000-2006)	41,6%
Munt	rupi
Landbouwproducten	o.a. rijst, graan, katoen, thee
Industrieën	o.a. textiel, staal, mijnbouw en software

Figuur 11: Mensen baden in de rivier de Ganges in Varanasi, India, April 2007 © Edwin Tucker

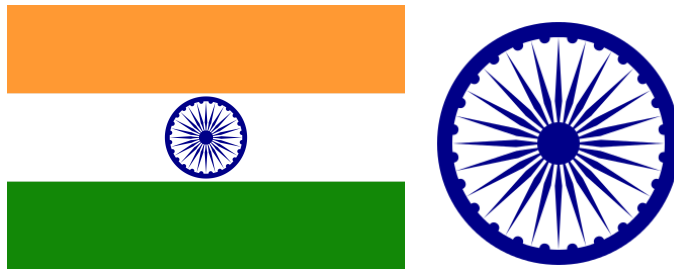
Wist je dat?

India 7 verschillende klimaten heeft?

India na China de meeste inwoners heeft?

Hiermee is het bijna net zo dichtbevolkt als Nederland

*India naast de dag van de republiek ook de onafhankelijkheid
en de geboorte van Ghandi viert?*

Oranje staat voor moed, opoffering en vaderlandsliefde

Wit voor gerechtigheid en vrede

Groen voor landbouw en een goede omgang met de aarde

*Het Chakrawiel is het wiel van de eeuwige levenscyclus.
Het symboliseert dat leven beweging, verandering en vooruitgang is.*

3. Jasmijnrijst van Nam Om Sustainable Farmer Group (NOSFG)

Belangrijkste feiten

Nam Om Sustainable Farmer Group levert de jasmijnrijst aan Joannusmolen

De rijstboeren zijn afkomstig uit Thailand

De boeren krijgen een fairtrade toeslag die o.a. wordt besteed aan machinerie en sociale activiteiten voor vrouwen

Bij Nam Om zijn zo'n 400 boeren aangesloten.

Algemeen

De jasmijnrijst van Joannusmolen komt van de Nam Om Sustainable Farmer Group (NOSFG). Deze wordt in 1999 in Nam Om, in het vruchtbare noordoosten van Thailand opgericht. Hierin werken kleine boeren, oorspronkelijk afkomstig uit 12 dorpen uit de regio samen. Inmiddels hebben zo'n 400 boeren zich bij Nam Om aangesloten.

Geschiedenis

- 2005: Nam Om is officieel fairtrade gecertificeerd.

Fairtrade toeslag

De boeren krijgen ook een fairtrade toeslag. Met dit geld hebben zij inmiddels een opslagloods gebouwd. Hierdoor kunnen ze de oogst langer, droog en hygiënisch opslaan en bederft deze minder snel. Ook is er een rijstmolen gekocht. De boeren kunnen hierdoor ter plaatse halffabrikaten vervaardigen, zoals bijvoorbeeld rijstmeel.

Deze halffabrikaten hebben vaak een hogere winstmarge dan de gewone rijst. Voor vrouwen zijn er nieuwe sociale activiteiten opgezet en er is een sociaal fonds opgericht dat zich onder andere bezighoudt met de opvoeding van de kinderen.

Figuur 12: boeren van Nam Om aan het werk
© Joannusmolen

Thailand

Belangrijkste feiten

Ligging: Zuidoost-Azië

Hoofdstad: Bangkok

Oppervlakte: 12 keer Nederland

Aantal inwoners: 66 miljoen

Religie: boeddhisme (95%) en islam

Taal: Thai (officieel) Engels en verschillende lokale talen

Nationale feestdag: 5 december

Geografie

Ligging	Zuidoost-Azie, tussen Birma, Laos en Cambodja
Oppervlakte	513.120km ²
Landschap	beboste heuvels en bergen, een plateau in het noordoosten, en een centrale vlakte met de Chao Phraya-rivier delta
Klimaat	tropisch

Demografie, onderwijs en gezondheidszorg

Aantal inwoners (schatting 2011)	66,720,153
Gemiddelde levensverwachting mannen (schatting 2011)	71 jaar
vrouwen	76 jaar
Talen	Thai (officieel) Engels en verschillende dialecten en lokale talen waaronder Mon, Khmer en Malay
Religie (2000)	boeddhisme (95%) islam, lokale religies, een klein aantal christenen en hindoes.
Verzorgingsgebied per dokter (1999)	1 arts per 3448 inwoners
Nederland (2007)	1 arts per 250 inwoners
Alfabetiseringsgraad (2000)	93% (mannen 95%, vrouwen 90%)
Nationale feestdag	5 december de verjaardag van de huidige koning

Economie

Beroepsbevolking (2010)	38,7 miljoen, 42% landbouw
Bevolkingspercentage dat leeft onder de armoedegrens (\$1,25 per dag) (2000-2006)	minder dan 2%
Munt	baht
Landbouwproducten	o.a. rijst, cassave, suikerriet, katoen
Industrieën	o.a. toerisme, zijde-industrie, tin productie, auto's

Wist je dat?

*Rood staat voor de natie en meer specifiek voor het bloed dat hiervoor is vergoten
Wit voor de zuiverheid van het Boeddhisme
Blauw voor de monarchie*

Figuur 14: Vrolijke, jonge kinderen in Bangkok, Thailand by Grainne Rogers

4. Quinoa van Asociacion Nacional de Productores de Quinua (ANAPQUI)

Belangrijkste feiten

De Asociacion Nacional de Productores de Quinoa levert de quinoa aan Joannusmolen

De quinoaboeren komen uit Bolivia

*Doel van ANAPQUI is om van de boeren een serieuze handelspartij te maken
en hen een beter leven te geven*

*Daarnaast probeert ANAPQUI de impact van de landbouw op het milieu
zoveel mogelijk te beperken*

. ANAPQUI heeft zo'n 1200 leden

Algemeen

De quinoa van Joannusmolen komt van de Asociacion Nacional de Productores de Quinua (ANAPQUI). Deze coöperatie is in 1983 opgericht en bestaat uit 8 regionale afdelingen, met in totaal zo'n 1200 leden. Ieder regionale afdeling bestaat uit zo'n 20 tot 30 dorpgemeenschappen. De leden van ANAPQUI behoren tot de inheemse indianenstammen Aymara en Quechua.

Geschiedenis

- **1983:**
ANAPQUI (Asociacion Nacional de Productores de Quinua) wordt opgericht. Het doel van deze coöperatie is om de levensstandaard van de quinoaboeren op de Boliviaanse hooglanden te verbeteren.
- **1998:**
ANAPQUI is officieel biologisch gecertificeerd
- **2001:**
ANAPQUI is officieel fairtrade gecertificeerd.
- **2006:**
Alle leden kunnen aandeelhouder worden van ANAPQUI.

Figuur 15: Quechua meisje met haar lama
© Thom Quine

Missie

De missie van ANAPQUI is van de boeren een serieuze handelspartij te maken en hen zo een beter leven te geven. Hiermee hoopt ANAPQUI ook de trek naar de steden te remmen, zowel in Bolivia als in het nabijgelegen Chili.

Een belangrijk doel van de coöperatie is het verfijnen van traditionele teeltmethoden/-technologieën om de impact van de landbouw op het milieu zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast probeert men de milieuschade die al gedaan is, zoveel en zo goed mogelijk ongedaan te maken. Zo is er een plan gemaakt om bodemerosie en uitputting van de bodem tegen te gaan. De boeren bestrijden erosie met natuurlijke schermen, die de velden beter beschermen tegen de wind. De schrale grond wordt bemest met natuurlijke meststoffen zoals de uitwerpselen van de veestapel. Een rotatiesysteem gunt de velden af en toe rust. Ze worden dan alleen gebruikt voor het hoeden van de lama's en schapen. Zo gaat men bodemuitputting tegen. Ook wordt de natuurlijke, inheemse vegetatie herplant. Dit sluit naadloos aan op de eeuwenoude tradities van duurzaamheid van de Aymara en Quechua.

Belangrijkste feiten fairtrade

Belangrijkste voordelen voor de boeren:

Een constante en redelijke prijs en maximalisatie van de inkomsten
door het uitschakelen van de tussenhandelaren

Een fairtrade toeslag die o.a. wordt besteed aan technische trainings- en
begeleidingsprogramma's, aankoop van machinerie en collectieve voorzieningen

Figuur 16: Quinoaboeren aan het werk © Joannusmolen

Leefbaar loon

Op de Boliviaanse Altiplano, rond het oogverblindende zoutmeer Salar de Uyuni in het zuidwesten van Bolivia, verbouwen de boeren van ANAPQUI hun quinoa. Dit is een dorre streek met een extreem klimaat. 's Winters daalt het kwik er soms tot -30°C en neerslag is er beperkt tot 200 mm per jaar.

Vroeger werden de boeren door tussenhandelaren uitgebuit. Ze kregen geen eerlijke prijzen en moesten hun overschot aan quinoa vaak ruilen voor andere basisproducten, zoals suiker. Andere inkomsten zijn er nauwelijks omdat quinoa het enige gewas is dat wil groeien in de zout- en rotswoestijn die de Altiplano is. De quinoaboeren behoorden dan ook tot de armste mensen van Bolivia.

De boeren krijgen nu een constante, redelijke prijs. ANAPQUI houdt zoveel mogelijk van het productie- en handelsproces in eigen handen: het transport van de velden naar de fabriek en van de fabriek naar de haven, export- en andere administratieve formaliteiten, verkoop en vermarkting. Hierdoor vloeien er geen inkomsten meer naar tussenhandelaren die vooral op eigen belang uit zijn, én maximaliseert ANAPQUI de inkomsten. De prijs die aan de boeren wordt betaald is gebaseerd op de prijs van het jaar ervoor met een correctie voor de inflatie. Deze prijs wordt bepaald voor de boeren beginnen met zaaien. Dit maakt ANAPQUI kwetsbaar omdat de marktprijs fluctueert afhankelijk van de grootte van de daadwerkelijke oogst.

Fairtrade toeslag

Ook krijgen de boeren een fairtrade toeslag. Dit geld wordt geïnvesteerd in uiteenlopende zaken waaronder: uitbouw van de organisatie; aankoop van nieuw materiaal, collectieve voorzieningen en machinerie. Met de fairtrade toeslag is een eigen fabriek in Challapata gebouwd. ANAPQUI heeft hierdoor meer controle over het productieproces. In de fabriek wordt de quinoa verwerkt tot zaad, meel, vlokken en gepofte quinoa. Daarnaast wordt het geld gebruikt voor technische trainings- en begeleidingsprogramma's. Deze programma's helpen de boeren bij de omschakeling naar bioteelt, maar ook bij financieel-administratieve aspecten en bij het vergroten van de efficiëntie en productiviteit. Inmiddels bezitten zo'n 800 van de 1200 boeren een biolabel voor hun quinoaproductie.

De quinoaboeren zijn een serieuze handelspartij geworden en hebben hun inkomen flink zien stijgen. Ze kunnen vaker hun kinderen naar school sturen, gebruik maken van gezondheidszorg en een deel van hun inkomen in de boerderij investeren.

Daarnaast heeft de fairtrade teelt van quinoa gezorgd voor zo'n 2500 extra banen gelieerd aan de quinoaproductie. Ook families die zelf geen land hebben, profiteren hiervan.

Toekomst:

Er wordt een nieuwe fabriek gebouwd net buiten la Paz, waar pasta en biscuits met quinoa zullen worden gemaakt.

Quinoateelt

Belangrijkste feiten

Quinoa is familie van de spinazie en de rode biet. De bladeren worden gegeten als groente.

De zaden worden gebruikt als graan en zijn vergelijkbaar met couscous.

Quinoa is een bijzonder sterke plant. Het groeit op grote hoogte, op arme bodem en is bestand tegen nachtvorst.

Quinoa wordt meestal met de hand geoogst omdat het moment waarop de quinoaplanten rijp zijn per plant kan verschillen.

Figuur 17: Quinoaplanten op de Peruaanse Altiplano by Maurice Chédel

Quinoa is een plant die van oorsprong uit Zuid-Amerika komt. De zaden worden als graan gebruikt, maar quinoa is familie van de spinazie en de rode biet. De bladeren van quinoa worden als groente gegeten. De zaden (witte korrels) worden gekookt of gebruikt in brood en zijn vergelijkbaar met couscous. Quinoa wordt vooral verbouwd in Peru en Bolivia.

Quinoa is een weinig veeleisende plant. Het wordt meestal verbouwd op grote hoogte, tussen de 2500 en 4000 kilometer. Quinoa groeit het best in een koel klimaat, met temperaturen van zo'n -3 tot 35 graden. Quinoa groeit als enig gewas in de koude, droge hooglanden van Zuid-Amerika. Het kan goed

tegen nachtvorst en groeit op zeer arme bodem. Matige vorst is alleen gevaarlijk in de bloeiperiode: het kan dan het stuifmeel in de bloemen beschadigen.

De quinoaplant wordt zo'n 1-3 meter hoog, en heeft geel/oranje of rode bloemen. De groeicyclus duurt 120-160 dagen. De productie van quinoa is een proces van een acht tot negen maanden:

- Van **augustus tot oktober** worden de velden omgeploegd en voorbereid op het zaaien.
- In **oktober en november** dekken de boeren de eerste kleine scheuten af om uitdroging te voorkomen en zetten ze de mottenvallen uit. ANAPQUI heeft veel overlast van insecten. De mottenvallen zijn kleine kerosinelampjes die 's nachts branden en de insecten zo op afstand houden.
- **December** is de periode van onkruid wieden, dit gebeurt met de hand.
- In **februari** gebruiken de boeren biologische insecticiden tegen de meest schadelijke insecten.
- Van **maart tot mei** is de oogstperiode

De oogst van quinoa wordt voornamelijk met de hand gedaan. Het moment waarop de quinoaplanten rijpen kan per plant sterk verschillen. Dit bemoeilijkt het machinaal oogsten. Oogsten gebeurt steeds meer met sikkels. Het organische materiaal komt hierdoor terug in de bodem en de quinoagranen worden minder vermengd met aarde.

Vervolgens moet de quinoa gedorst worden. Tijdens dit proces worden de zaden uit de aren geschud. Hiermee wordt het stro verwijderd: de zaden en het kaf blijven over. De zaden worden hierna in een wan opgegooid, zodat de wind het kaf en het stof afscheidt. Het zaad moet vervolgens voor de opslag worden gedroogd om kiemen te voorkomen.

De quinoa-oogst wordt vanuit de verschillende regionale afdelingen van ANAPQUI naar de centrale verwerkingseenheid in Challapata gebracht. Hier wordt de quinoa gesorteerd, gewassen, gedroogd en verpakt voor de export. Biologisch gecertificeerde quinoa wordt strikt gescheiden van de niet-biologische.

Figuur 18: zaden van de quinoaplant in close-up © Ben pcc

Wist je dat?

Quinoa 'graan dat groeit waar gras niet kan groeien' betekent?

De Inca's quinoa al zo'n 4000 jaar verbouwen voor consumptie?

Ook voor die tijd bestond het waarschijnlijk al.

De Inca's quinoa 'chisaya mama' oftewel 'moeder aller granen' noemen?

Rijke Bolivianen zien quinoa nog steeds als 'Indianenvoer'.

De Spaanse kolonisten het verbouwen van quinoa verboden?

Zij dachten dat de Indianen speciale krachten uit dit voedsel haalden.

Bolivia

Belangrijkste feiten

Ligging: Zuid-Amerika

Hoofdstad: Sucre

Oppervlakte: 26 keer Nederland

Aantal inwoners: 10 miljoen

Religie: christendom (95%) en lokale religies

Taal: voornamelijk Spaans, Quechua en Aymara

Nationale feestdag: 6 augustus

Figuur 19: kaarten van Zuid-Amerika en Bolivia © Central Intelligence Agency

Geografie

Ligging	Zuid-Amerika, tussen Peru, Chili en Brazilië
Oppervlakte	1,098.581km ²
Landschap	laagland in het noorden, het Andesgebergte in het oosten en westen en hooglanden in het zuidwesten
Klimaat	tropisch

Demografie, onderwijs en gezondheidszorg

Aantal inwoners (schatting 2011)	10,118.683
Gemiddelde levensverwachting mannen (schatting 2011)	65 jaar
vrouwen	70 jaar
Talen	36 officiële talen De belangrijkste zijn Spaans, Quechua en Aymara
Religie (2000)	christendom (95%), lokale religies
Verzorgingsgebied per dokter (2001)	1 arts per 3125 inwoners
Nederland (2007)	1 arts per 250 inwoners
Alfabetiseringsgraad (2000)	87% (mannen 93%, vrouwen 81%)
Nationale feestdag	6 augustus onafhankelijkheidsdag Viering van de onafhankelijkheid op 6 aug. 1825

Economie

Beroepsbevolking (2010)	4,2 miljoen, 40% landbouw
Bevolkingspercentage dat leeft onder de armoedegrens (\$1,25 per dag) (2000-2006)	19,6%
Munt	boliviano
Landbouwproducten	o.a. koffie, sojabonen, coca en aardappelen
Industrieën	o.a. mijnbouw, kunstnijverheid, exploratie van mineralen

Wist je dat?

Bolivia 36 officiële talen heeft?

*Er in Bolivia een strijd gaande is tussen de steden La Paz en Sucre?
Beide steden willen aanspraak maken op de titel van officiële hoofdstad van Bolivia.*

*Rood staat voor moed en het bloed van de nationale helden
Geel voor het goud en de bodemrijkdommen van het land
Groen voor de vruchtbaarheid van het land*

4. Producten

Biologisch

De producten van het merk Joannusmolen zijn naast fairtrade ook biologisch gecertificeerd.

Dit betekent dat de grondstoffen zijn verkregen van boeren die duurzame landbouw bedrijven, met respect voor de natuur. Gewassen krijgen de tijd om op volstrekt natuurlijke wijze tot rijping te komen. De regels voor biologische landbouw zijn:

gewassen worden niet bespoten met chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen

- er wordt geen kunstmest gebruikt
- er wordt rekening gehouden met wisselteelten
- er worden geen genetisch gemodificeerde organismen toegepast.
- dieren worden onder zo natuurlijk mogelijke omstandigheden gehouden, ook wat hun voeding betreft.
- er mag slechts gebruik worden gemaakt van een beperkt aantal hulpstoffen (E-nummers)

Doel van de biologische landbouw is het in stand houden van het natuurlijke evenwicht tussen, mens plant en dier.

Stichting Skal controleert of aan de wettelijke eisen wordt voldaan. Is dit het geval, dan mag een product biologisch heten, en krijgt het het Eko-keurmerk. Landbouwbedrijven zijn wettelijk verplicht om zich te laten controleren als ze biologisch willen produceren, evenals levensmiddelenfabrikanten, leveranciers, groothandels en importeurs.

FSC

De verpakkingen van de producten van het merk Joannusmolen zijn FSC gecertificeerd. FSC, de Forest Stewardship Council, is een internationale organisatie die verantwoord bosbeheer stimuleert. FSC stelt wereldwijde standaarden voor bosbeheer op, met daaraan gekoppeld een keurmerk. Basis voor deze standaarden, die per land of regio verder worden uitgewerkt, zijn de 10 FSC-principes voor goed bosbeheer. Als beseigenaren zich aan de FSC standaarden houden kan hun bos worden gecertificeerd. Certificeren gebeurt door een van de vijftien onafhankelijke organisaties die daarvoor door FSC zijn geaccrediteerd. Onafhankelijke controleurs zien toe op naleving van de regels.

Enkele van de 10 FSC principes voor goed bosbeheer:

1. De formele en traditionele rechten van de lokale bevolking op land en hulpbronnen worden erkend en gerespecteerd.
2. De producten en voorzieningen die het bos biedt worden zodanig efficiënt benut, dat de economische, sociale en ecologische functies van het bos ook op de lange termijn worden veiliggesteld.
3. De biodiversiteit, unieke ecosystemen en andere ecologische en landschappelijke waarden van het bosgebied worden in stand gehouden en beschermd.

Verder bevatten de verpakkingen van Joannusmolen zoveel mogelijk natuurlijke inkten (op soja-basis) en zijn ze volledig recyclebaar.